

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 496/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daša Bajanová, s. r. o., Starosaská 3, Spišská Nová Ves, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Daša Bajanová, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 CoD 2/2021 z 24. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, „základného práva na spravodlivé súdne konanie“ podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala ako zákonná dedička v konaní o dedičstve po poručiťovi [REDAKOVANÉ] (ďalej len „poručiť“).

3. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) uznesením súdneho komisára č. k. 8 D 48/2019-138, 3 Dnot 78/2019 zo 4. marca 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov poručiteľa a jeho pozostalej manželky, určil všeobecnú hodnotu majetku poručiteľa, výšku jeho dlhov, ako aj čistú hodnotu dedičstva, vykonal vyporiadanie medzi dedičmi a rozhodol o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol. Určil tiež odmenu a náhradu hotových výdavkov súdneho komisára a sťažovateľke, ako aj ostatným dedičom uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok.

4. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4.1. Skonštatoval náležité zistenie skutkového stavu okresným súdom, ktorý vykonané dôkazy dostatočným spôsobom vyhodnotil a vyvodil z nich správne skutkové a právne závery. Zároveň sa krajský súd vysporiadal s jednotlivými odvolacími námietkami sťažovateľky, pričom prisvedčil záveru okresného súdu, že listina spísaná poručiteľom, o ktorej sťažovateľka tvrdila, že je závetom, neobsahuje vo svojom texte zrozumiteľné a určité prejavenie vôle poručiteľa usporiadať svoj majetok pre prípad smrti, a teda nespĺňa podmienky podľa § 37 Občianskeho zákonníka. Predmetnú listinu spísanú poručiteľom preto ani krajský súd nepovažoval za platný závet a z tohto dôvodu konštatoval, že v danom prípade prichádzalo do úvahy dedenie zo zákona podľa § 473 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a nie dedenie zo závetu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej po podrobnom opise skutkového stavu a obsahu v konaní vydaných rozhodnutí formuluje výhrady k postupu súdneho komisára, ktoré už boli predmetom jej odvolania proti uzneseniu okresného súdu. Tvrdí, že odvolací súd sa riadne neoboznámil so všetkými okolnosťami prezentovanými v rámci prvoinštančného konania, nevysporiadal sa s jej podstatnými odvolacími námietkami, preto napadnuté uznesenie označuje za nepreskúmateľné. Porušenie práva na spravodlivé súdne konanie vidí v tom, že jej okresným súdom ani krajským súdom nebolo umožnené v zmysle § 194 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) uplatniť sporné skutočnosti osobitnou žalobou. Krajskému súdu ďalej vytýka, že rovnako ako okresný súd nezohľadnil celý text závetu spísaného poručiteľom a neprihliadol na všetky súvislosti predmetnej veci, preto je odôvodnenie napadnutého uznesenia nezrozumiteľné a zmätočné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. V prerokúvanej veci je podstatou ústavnej sťažnosti namietané porušenie označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o vyporiadaní dedičstva po poručiteľovi.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu:

7. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že sťažovateľka sa v súvislosti s namietaným porušením označených práv napadnutým uznesením krajského súdu obrátila priamo na ústavný súd bez toho, aby proti nemu podala dovolanie.

8. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že v § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktoré je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu v merite veci alebo rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, prípadne ktorým sa rozhodlo v merite veci.

9. Obsah normatívneho textu v § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia ich práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (vrátane vyhodnotenia súladu medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi na jednej strane a vykonanými dôkazmi na strane druhej), na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod. (pozri napr. IV. ÚS 124/2022).

10. Ak teda sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré považuje za nedostatočne odôvodnené, a tak nepreskúmateľné, došlo k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie, mala možnosť domáhať sa jeho preskúmania využitím dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP. Dovolanie pritom nie je v tejto právnej veci vylúčené (§ 76 CMP *a contrario*).

11. Vo vzťahu k tomu ústavný súd uvádza, že konanie pred ním sa riadi princípom subsidiarity, podľa ktorého sa môže o ústavných sťažnostiach konať len vtedy, ak o ochrane označených základných práv a slobôd sťažovateľov (porušenie ktorých sa namieta) nerozhoduje, resp. nemohol rozhodovať iný (všeobecný) súd. Konanie pred ústavným súdom totiž nie je konaním, v ktorom by bolo možné naprávať to, čo účastník predchádzajúceho konania zanedbal, keď si riadne a včas nehájil svoje práva, hoci tak urobiť mohol a mal (m. m. I. ÚS 416/2020). Konanie pred ústavným súdom predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 5/2013).

12. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania

vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom [§ 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

13. Keďže sťažovateľka preukázateľne nenamietala vytýkané pochybenia pred všeobecnými súdmi v rámci všetkých dostupných opravných prostriedkov vrátane dovolania, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť pre jej neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde. Sťažovateľka zároveň v podanej ústavnej sťažnosti ani len netvrdila, nie to ešte preukázala, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto neprichádzal do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

14. Napriek tomu, že sťažovateľka sa v petite ústavnej sťažnosti explicitne domáha vyslovenia porušenia aj základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, žiadnym spôsobom nešpecifikuje, ktoré z jednotlivých práv zaručených týmto článkom ústavy malo byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené. Článkom 48 ods. 2 ústavy sa totiž priznávajú štyri základné procesné práva, a to (i) základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania, (ii) základné právo na verejné prerokovanie svojej veci; (iii) základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom; (iv) základné právo na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov.

15. Vo vzťahu k predmetnému základnému právu pritom sťažovateľka nepredniesla žiadnu osobitnú argumentáciu a v petite ústavnej sťažnosti predmetné právo označuje ako „základné právo na spravodlivé súdne konanie“. Dôvody, na základe ktorých ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie prijal záver o neprípustnosti ústavnej sťažnosti, už boli v predchádzajúcej časti tohto uznesenia podrobne vysvetlené. V tejto časti preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu